

На основу члана 44, став 1, тачка 5. Закона о култури РС (Сл. гласник РС бр. 72/09, 13/16, 30/16 – испр, 6/2020 и 47/2021) и на основу члана 31 Статута Народне библиотеке Бор (бр.177/4 од 11.7.2022, Статут о допуни статута 286/4 од 5.10.2022), Управни одбор Народне библиотеке Бор на предлог директора доноси

ПРОГРАМ РАДА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ БОР ЗА 2024. ГОДИНУ

1. ПРОФИЛ

Историјат установе

Народна библиотека Бор (НББ) своје почетке везује за оснивање Читаонице у Злоту, прве сеоске читаонице у Кнежевини Србији, која је основана на Савиндан 1869. Између два рата постојала је Борска народна књижница и читаоница, а за време Другог светског рата стручна радничка и позајмна библиотека, за немачке војнике и службенике. Педесетих година почиње период „насељских“ библиотека које су 1962. обједињене у Централну библиотеку.

Од 1972. библиотека се налази у наменски грађеном простору у згради Дома културе.

Активна су и 4 огранака у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река. Од 1994. године НББ је матична библиотека за подручје Борског управног округа, што је потврђено Решењем министра о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС“ бр. 122/12). Данас НББ у својој мрежи матичности има 54 библиотеке. Решењем министра културе („Сл. гласник РС“ 14/13) одређена је за библиотеку која обавља послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији града Бора и општина Неготин, Кладово и Мајданпек.

Законски оквир

Делатност и финансирање Народне библиотеке Бор дефинисана је Законом о култури РС (Сл. гласник РС бр. 72/09, 13/16, 30/16 – испр, 6/2020, 47/2021 и 78/2021), Законом о библиотечко-информационој делатности (Сл. гласник РС 52/11 и 78/21), Законом о старој и реткој библиотечкој грађи и Законом о обавезном примерку публикација (Сл. гласник РС бр. 52/ 2011) Решењем министра културе којим је одређена да обавља матичне функције у библиотечко-информационој делатности (Сл. Гласник РС 122/12) и Решењем којим је одређена да обавља послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији Борског управног округа (Сл. Гласник РС 14/13), Националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности (Сл. гласник РС бр. 39/13), Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе (Службени гласник 102/17), Статутом Народне библиотеке Бор (бр.177/4 од 11.7.2022, Статут о допуни статута 286/4 од 5.10.2022)

Организациона структура

Рад у НББ организован је у оквиру: Матичне службе, Одељења за набавку и обраду библиотечке грађе, Информативног одељења са читаоницом дневне штампе и салом за програме, Позајмног одељења за одрасле, Одељења посебних фондова и периодике са читаоницом, Дечјег одељења, Завичајног одељења, Јавне културно-образовне и издавачке делатности, Опште службе. Посебне целине представљају и 4 огранка у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река.

Извор финансирања

Најчешћи однос извора финансирања је: Буџет града 99%; Министарство културе РС 1%.

2. ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОГРАМА РАДА 2024. ГОДИНЕ

Процена резултата за 2023.

Програмом рада утврђене делатности реализоване су у потпуности и све у складу са одобреним Финансијским планом за 2023.

За планом и програмом одређених 2.200.000 дин, у две набавке током године купљено је 2.321 књига. У читаоници дневне и недељне штампе за кориснике је током године купована *Политика и Блиц, НИН, Време, Политикин забавник и мали политикин забавник*.

У оквиру јавне културно-просветне и издавачке делатности укупно је реализовано 107 програма: 15 представљених књига; 7 трибина; 1 концерт духовне музике; 5 културно-просветних програма у сарадњи са школама; 3 изложбе; 8 филмских пројекција; 11 предавања; 4 округла стола, 2 монодраме, 2 акредитована стручна семинара; 38 радионица са основцима и предшколцима, 14 радионица са средњошколцима.

Укупна физичка посета програмима културно-просветне делатности које је НББ реализовала у 2023. је 2.312 посетилаца.

НББ на крају 2023. укупно има 1834 активних корисника.

Ради позајмице књига било је 13.591 посета и реализовано је 21.656 позајмица и преко 45.000 трансакција (Подаци о посетама и коришћењу грађе односе се само на библиотеку у граду и узети су из система кобис у коме НББ ради.)

Поред физичких посета, статистика виртуелних посета и коришћења дигитализоване грађе је оваква:

- сајт НББ: 10.105 посета, отворено 35.080 страна.
- Дигитални завичај: 47.181 отворених страна (укупан број од 2013. године је 687.148)
- Клуб књигољубаца - 4.330
- Јутјуб канал библиотеке - 1.279 прегледа.

Одштампана су два броја часописа *Бележница* (44 и 45) и монографска публикација *Индустријски пејзажи Бора*.

У оквиру матичног функционисања, обављено је укупно 22 надзора над стручним радом библиотека у општинама Неготин, Кладово и Мајданпек а у оквиру сталног стручног усавршавања реализована су два акредитована семинара за библиотекарске јавних библиотека. Библиотекари НББ су радили у програмским одборима стручно научног скупа Библионет и конференције БДС-а и у редакцијама стручних часописа и зборника.

На конкурсима МКИРС НББ је добила 2 пројекта којима је унапредила своју делатност. Захваљујући пројекту „Испољавања ...“ набављена је фотографска опрема, опрема за безбедно депоновање и чување снимљених дигиталних садржаја (тако да се грађа може поуздано и трајно сачувати за каснију употребу и њена будућа представљања у различитим медијима и форматима) и опрема за лајв стриминг инсталирана у сали за програме и повезана са интернет сервисима за директан пренос што омогућава не само представљање новостворене грађе и извора у физичком и виртуелном простору, већ и осмишљавање и реализацију информативних и едукативних програма везаних за ту грађу, и омогућава да се и будуће програмске активности из домена културне и јавне делатности библиотеке, уживо преносе (стримују) до удаљених корисника, остајући трајно виртуелно доступни.

Средствима буџета града купљени су степенишни гусеничар и механичка колица чиме је Позајмно одељење за одрасле са својим богатим фондом у отвореном приступи постао доступан слабо покретним корисницима.

Овом опремом (за стриминг и степенишним гусеничарем) НББ је највећи део својих ресурса учинила доступним свима те се то може сматрати „Фокус производом“ у 2023.

Детаљна анализа свих показатеља биће дата у Извештају о раду.

Анализа пословног окружења:

У протеклом периоду НББ имала је добру сарадњу са институцијама и организацијама како из града тако и из републике и окружења.

Реализација истражних и теренских радова на подручју села Кривељ (у оквиру пројекта „Испољавања ...“) потврдила је традиционално добру сарадњу са Институтом за рударство и металургију Бор, Техничким факултетом Бор, Институтима за етнологију и археологију Филозофског факултета Београд.

Процена ресурса јавне установе:

Кадар: недовољан број радника

НББ је мали систем. На крају 2023. НББ има 18 радника (18 на неодређено време + 3 на уговорима о повремено-привременим пословима). У библиотечкој делатности ради само 14 (+

директор), што је катастрофално за квалитетан рад. Делатност се на први поглед одвија несметано јер се одржава ангажовањем радника на ПП-уговорима, што никако не сме и не може да буде решење проблема. Делатност не сме да се одржава „на инфузији“ већ да живи пуном снагом и да се унапређује. С обзиром на задатке које намећу закони у улога јавне установе културе у једном граду, за несметано обављање библиотечко-информационе делатности неопходно је увећање масе за зараде како би се кадровски проблем најпре ублажио а потом и решио. С обзиром на то, НББ је немогуће да задовољи услов и запосли 0,7 отишлих у претходној години (како прописује члан 27 к Закона о буџетском систему) а да не ризикује да делатност потпуно осакати и сведе се на рад само у једној смени.

Крајем 2023. отишла су у пензију 2 запослена 6. степена и неопходно је примање два радника како би се на Информативном одељењу и Позајмном одељењу за одрасле омогућио рад у две смене.

2024. одлази 1 запослени 7. степена.

2025. одлази 1 запослени 4. степена.

2026. одлази 1 нк радник, ако не оде раније у инвалидску пензију.

Било би неопходно да се упражњена радна места попуне радницима 7. степена стручности пошто се претпоставља њихова мултифункционалност. Већ сада неопходни су програмер-инжењер, филолог, библиотекар-информатичар, мајстор који би радио мање столарске, водоводне и електро послове, а по добијању аутомобила би био и возач. Ступањем на снагу Правилника о ближним условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе (Службени гласник 102/17) наметнули су се приоритети за запошљавање. Члан 6 овог Правилника одређује ближе услове за обављање послова дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора у погледу техничке опремљености, простора и кадрова, и у тачки 3, став 2 каже: „матичне библиотеке – најмање два запослена лица са најмање основним струковним студијама из области природно-математичких или техничко-технолошких поља“. НББ нема ни једног радника са овим образовањем. Поред ових радника за функционисање делатности неопходан је један филолог и библиотекар-информатичар (са катедре на Филолошком факултету у Београду) или бар неко са студија друштвене хуманистике.

Пошто 2025. одлази у пензију књижничар који је радио у два сеоска огранка а број становника у тим селима не задовољава могућност постојања стационарног огранка, вредело би размишљати о набавци комби возила које би било покретна библиотека и о запошљавању радника 4. степена који би положио стручни библиотечки испит и возио ту покретну библиотеку и за 2 недеље (10 радних дана) био у сваком селу на територији града изузев Злота и Брестовца где раде стационарни огранци.

Простор је недовољан, а постојећем је неопходна санација.

Ради санирања зграде Дома културе и истовременог постизања енергетске ефикасности неопходно је урадити термо изолацију 315 m² равнoг крова и реконструисати бетонске кровне ограде које су 2011. „привремено привезане“ гвозденим сајлама. Овај посао би требало да има приоритет јер је бетон са кровних ограда почео да се руни те парчад бетона која падају са 10 m висине представљају континуирану опасност за све који долазе и пролазе поред библиотеке.

Наменски грађен простор 1972. не може да задовољи потребе библиотечко-информационе делатности данас. По Стандарду, НББ би требало да располаже површином од 1.225 до 2.100 m² а има 1113 m². Недостаје још једна читаоница, простор за матичну службу, културну, јавну и издавачку делатност, гардероба, књиговезница. Овај проблем би делимично решили грађевински радови унутар библиотеке, тј. изградња међуспратне конструкције (постоји незасвођен простор између 1. и 2. спрата) чиме би се добило додатних 73 m². **Набавку пројектне документације урадила је Градска управа у току 2022, али до тренутка када се пише Програм рада за 2024. немамо потврду да тај пројекат занста и постоји.**

За Седам тоалета после 50 година коришћења неопходна је замена комплетних водоводних и канализационих инсталација, плочица, санитарије, врата. Један тоалет у приземљу неопходно је реконструисати како би се постојећи прилагодио потребама особа са инвалидитетом. За овај посао још увек недостаје пројектна документација коју треба да прибави градска управа. Крајем 2022. године је стручно лице обишло простор, измерило и сачинило белешке, али о резултату тј. последици његовог увида не постоји никакав траг, или ако и постоји директор НББ о томе не зна ништа јер није добио одговор од градске управе.

Књижни фонд

За куповину књига у 2023. НББ је имала на располагању 2.200.000. У јуну је реализована прва набавка књига у вредности од 568.319,42 динара и купљено је 684 књиге. Друга набавка је

реализована у новембру. Купљено је 1637 књига у вредности од 1.456.808,12. Поред овога, фондови НББ су приновљени и за 1.192 књиге које су стигле као поклон (од овог броја 658 је откуп МКРС)

Укупан фонд књига у НББ на крају 2023. је 138.190. Овај број представљају инвентарисане и обрађене књиге. У њему се не налазе књиге из друге јавне набавке. Оне ће ући у инвентар 2024.

По „Стандарду за набавку библиотечке грађе у 2024. г. за општинске библиотеке“, прописаном од Народне библиотеке Србије, а у складу са Законом о библиотечној делатности, за НББ, с обзиром на број становника у општини, нужно је обезбедити за куповину књига 4.050.000 динара а за куповину домаће периодике 308.000 динара.

У 2024. за набавку књига и стручне периодике опредељено је 3.000.000 динара.

И овом приликом истичемо да број купљених књига директно утиче на број корисника у библиотеци. Набавком књига и периодике по Стандарду не само да ће се побољшати квалитет услуга библиотеке у граду, већ ће оживети и рад библиотечких огранака (Брестовац, Злот, Кривељ, Доња Бела Река) јер је јасно колико је за живот села важна добро снабдевена читаоница.

Техничка опрема: недовољна.

Полице за књиге на позајмним одељењима су старе, а средства за рачунарску опрему су скромна тако да свака принова не успева много да унапреди делатност, већ само замењује ону превазиђену а нужну за пословање.

НББ је неопходан аутомобил како би на ваљан начин обављала своју делатност како у граду тако у целом Борском управном округу. НББ је задужена за обављање надзора над стручним радом 54 библиотеке у округу, и за израду регистра старе и ретке библиотечке грађе која се налази на овој територији, те је неопходно истраживати не само по јавним и школским библиотекама, већ и по манастирским и црквеним. За ове послове немогуће је користити услуге редовне аутобуске линије.

Размишља се о могућности да се набави **комби возило које би се преправило у покретну библиотеку** која би обилазила сва борска села, чиме би покривеност услугама библиотечно-информационе делатности на територији града била 100%.

Све радне станице у библиотеци у граду прикључене су на локалну рачунарску мрежу библиотеке и на Интернет. У сеоским огранцима, благодарећи пројекту „Библиотека у селу – информациони центар локалне заједнице“, то је омогућено у Брестовцу и Злоту. Могућност квалитетног коришћења интернета, потребног за функционисање библиотечно-информационе делатности у огранцима у Кривељу и Доњој Белој Реци још увек не постоји.

Од техничке опреме НББ на крају 2023. поседује: 1 сервер за дигитализовану библиотечно-информациону грађу, 27 умрежених рачунара, 6 лап-топа, 2 таблет рачунара, 1 смарт телевизор и хедсет за виртуелну реалност, 11 ласерских штампача, 1 матрични и 2 штампача у боји и 1 фото-штампач, 1 мултифункционални уређај (скенер, штампач и копирајер уједно), 6 баркод читача, 4 баркод штампача, 3 термална штампача реверса, 5 скенера, 6 екстерних хард дискова, 1 фотокопир, 3 пројектора, тв и двд плејер, дигиталну камеру и 2 фотоапарата, 2 бежична микрофона, инфосталак, 15 табли од плуте, 1 модерацијску таблу, презентер, апарат за корицење и апарат за пластификацију, у сали за програме озвучење, велико платно за пројекције, 40 рамова за фотографије, велики читаонички сто и 70 столица а реализацијом пројекта „Испољавања ...“ у сали се налази и опрема за фотографисање, лајв стриминг (снимање) и архивирање библиотечно-информационе грађе. Цео простор библиотеке климатизује 10 уређаја.

Финансијским планом за 2024. обезбеђено је 150.000 за додатне полице за књиге које ће се сместити на Позајмном одељењу за одрасле и Дечјем одељењу, 235.000 за пројектор у сали за програме, 200.000 за 14 легалних софтвера.

Још увек недостају средства за радни сто за библиотекара на Дечјем одељењу; за две јаче инвертер климе које ће се сместити на Дечјем одељењу и у читаоници на 2. спрату, за 16 канцеларијских радних столица за запослене. По Стандарду од основне техничке опреме још недостаје опрема за магнетну заштиту фондова, уређаји за самостално задуживање и раздуживање библиотечно-информационе грађе, и друга савремена техничка опрема.

3. ПОСЛОВНА СТРАТЕГИЈА

Ценовна стратегија:

По одлукама УО (250/4 од 11.7.2023. и 250/5 од 10.7.2023) цене услуга у НББ у 2024. биће:

- За одрасле: појединачна годишња чланарина 400 дин.
- полугодишња чланарина 200 дин.

дневна чланарина 100 дин.

- Двојна чланарина (коришћење фондова у огранку и у граду) 300 дин.
- Породична чланарина (сви драсли чланови породице колико год да их има): 600 дин.
- Колективно годишње учлањење: група од 10 појединачној цени од 250 дин.
- Бесплатне категорије корисника услуга у Народној библиотеци Бор су:
  - сва деца до поласка у основну школу;
  - сви који су у систему формалног образовања (сви основци, средњошколци и студенти)
  - незапослени са евиденције Националне службе за запошљавање;
  - добровољни даваоци крви (тј. они који су дали крв у текућој и претходној години);
  - донори органа;
  - труднице и породиље;
  - учесници манифестације Златна свадба;
  - штићеници кућа „Мозаик“;
  - сарадници часописа *Бележница*;
  - школски библиотекари борских основних и средњих школа,
  - запослени у установама културе
  - и други који су помагали рад библиотеке (по писаној одлуци директора).

Позиционирање:

Народна библиотека Бор је градска установа културе, а како је матична за библиотеке Борског управног округа и пошто су јој поверени послови од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији града Бора и општина Неготин, Кладово и Мајданпек, то је позиционира као установу од регионалног значаја

У граду, НББ је установа која својим ресурсима јесте добар партнер целој локалној заједници. То партнерство се огледа како у пружању информација и давању на коришћење различите врсте грађе, тако и у креирању и реализовању културнообразовних програма.

План промотивних активности:

Целокупна делатност библиотеке јесте у функцији промотивне активности рада установе и културног потенцијала локалне средине и сваког појединца. Квалитетна набавка књига је у функцији промоције читања и језичке културе заједно са јавном, културно-просветном делатношћу коју чине програми упознавање суграђана са изабраним делима значајних и утицајних домаћих аутора из различитих области стваралаштва, различитих генерација и оријентација, који се високо вреднују у стручној и културној јавности. Издавачку делатност већ 23 годину чини *Бележница* као једини регионални часопис који се доследно, на систематичан, програмски, стручан али и ка широј публици оријентисан начин бави афирмацијом локалног књижевног, ликовног, преводилачког, културног и стваралаштва у области друштвених наука и хуманистике, и подстиче, потпомаже и прати истраживања локалне друштвене, економске, привредне, политичке и културне историје, значајних завичајних личности и стваралаца, дајући једнаке могућности како старијим и већ афирмисаним, тако и сасвим младим ствараоцима и истраживачима. Годишњу издавачку продукцију чини још и по једна монографска публикација која такође има за циљ афирмацију локалне културне баштине и њених специфичности.

Комплетна делатност НББ је дигитално видљива посредством сајтова <https://www.biblioteka-bor.org.rs/> и <http://www.digitalnizavicaaj.org.rs/> а преглед фонда књига које су на располагању корисницима путем портала Кобис плус (тј. <https://plus.sr.cobiss.net/opac7/bib/search>), односно апликације mcobiss, која се може бесплатно преузети и инсталирати на мобилни уређај (<https://play.google.com/store/apps/details?id=si.izum.mcobissr>).

Неопходно је унапређење постојеће сарадње са електронским и свим осталим медијима, како у мисији промовисања културе читања, тако и као позив да се пропрати или активно учествује у програмима библиотеке. На тај начин би се и НББ и школама помогло да квалитетније испоштују препоруку Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја која за свој циљ има развој културних потреба и навика деце и младих и повећање броја посетилаца школског узраста локацијама културног наслеђа и културним садржајима.

Због лимитираних средстава немогуће нам је планирати услуге оглашавања на дигиталном билборду и на друштвеним мрежама.

4. ПЛАН ОБАВЉАЊА ДЕЛАТНОСТИ И ПРУЖАЊА УСЛУГА

За **НАБАВКУ КЊИГА** НББ у 2024. опредељено је 3.000.000 динара. У плану су две набавке: у мају/јуну и почетком новембра (после Београдског сајма књига). Редовним праћењем издавачке продукције и стања колекција унутар различитих фондова књига, у складу са финансијским могућностима набављаће се нови наслови из свих области и на адекватан начин обновљаће се постојећи књижни фонд.

За набавку периодике опредељено је 50.000 дин.

За набавку дневне штампе и недељника (*Политика, Блиц, Време, НИН, Политикин забавник и Мали политикин забавник*) 210.000 дин.

Завичајна збирка ће се углавном попуњавати захваљујући „локалном обавезном примерку“ текуће продукције о Бору и околини и издања завичајних аутора, у складу са Законом о обавезном примерку (*Сл. гласник бр. 52/11*). Ретроспективна набавка грађе биће у складу са потребама и понудом. Планирање новчаних средстава како би се могла откупити антикварна и ретка издања, приватне колекције визуелне грађе и други материјал стручно валоризован и вредан чувања на Завичајном одељењу реализоваће се у складу са *Правилником о набавци библиотечко-информационе грађе у НББ* (бр. 88 од 29.2.2016).

ИНВЕНТАРИСАЊЕ И КАТАЛОШКА ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНЕ ГРАЂЕ обављаће се у складу са принављањем, по утврђеним међународним стандардима, уз унос у аутоматске базе података. Од 2005. НББ је укључена у систем узајамне каталогизације Народне библиотеке Србије – пројекат Виртуелне библиотеке Србије, уз коришћење библиотечког програма COBISS. НББ има 5 каталогизатора са лиценцом за рад у COBISS3 који ће наставити рад у систему узајамне каталогизације. Преко заједничке библиографско-каталожке базе података COBIB.SR локална база Народне библиотеке Бор повезује се преко интернета са свим осталим базама библиотека-чланица система. На овај начин, омогућено је свима да са било ког места, са било ког рачунара, преко интернета и веб апликације COBISS/OPAC могу да претражују каталоге свих библиотека у Србији које су чланице система COBISS. Од 2018. позајмица ове грађе је аутоматизована и ради се у савременом програмском сегменту COBISS3/Позајмица, а од 2024. обрада и позајмица ће се радити у унапређеној верзији Cobiss Lib (COBISS4)

За рад у COBISS систему НББ користи 6 улаза. Министарство културе плаћа два. Потребно је испланирати средства за четири приступа систему, што значи да на годишњем нивоу за четири улаза неопходно је из буџета града одредити: 280.000.

Планирана је набавка одговарајуће опреме и за огранке Народне библиотеке Бор у Брестовцу, Злоту, Кривељу и Доњој Белој Реци (конкурисањем код МКРС). То подразумева и обуку запослених. Уколико би се кренуло са уносом књига за огранке, у самим огранцима морају бити обезбеђени основни предуслови да запослени и корисници могу да користе предности система COBISS, а то је, пре свега - успостављање сигурне и брзе интернет везе.

На Завичајном одељењу инвентарисаће се грађа која то до сада није (визуелна грађа, филмови, мултимедије...) и каталожки ће се обрађивати дигитализовани материјал.

У складу са обавезама које проистичу из примене *Закона о заштити старе и ретке библиотечке грађе*, а НББ је одговорна за његову примену у 4 општине Борског управног округа, библиотечар Завичајног одељења радиће на ажурирању електронског Регистра културних добара.

БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНЕ УСЛУГЕ – Јавна библиотека је установа културе чији је задатак да свим грађанима обезбеди услуге приступа и коришћења различитих извора информација, у циљу задовољавања њихових културних, информационах, научних, образовних и рекреативних потреба. Извори информација подједнако су доступни свим грађанима без обзира на расу, националност, старосно доба, пол, веру, језик, инвалидност, економски и радни статус и образовни ниво. НББ омогућава приступ библиотечко-информационој грађи и информационам изворима; даје информације о библиотечко-информационој грађи; помаже корисницима при избору и коришћењу библиотечко-информационе грађе, информационах инструмената и извора; води документацију и статистику о библиотечко-информационој грађи и корисницима; ради библиографије и друге информационе изворе; омогућава позајмице библиотечко-информационе грађе и проток информација; набавља, стручно обрађује, чува и штити библиотечко-информациону грађу; учествује у изради заједничких каталога и база података; организује различите културно-образовне програме и издавачку делатност. Различитим облицима деловања НББ подстиче код свих

категија становништва, почев од предшколског узраста, коришћење библиотеке и библиотечно-информационе грађе.

НББ омогућава корисницима приступ Интернету и самостални приступ бази података о фондовима Библиотеке (приступ локалној бази и претраживање узајамне Cobiss базе података), коришћење електронских публикација посредством SCIndexs (Српски цитатни индекс), CEEOL (Central and Eastern European Online Library), DOAJ (Directory of Open Access Journals), DOAB (Directory of Open Access Books), doiSerbia, doiSerbiaPhD (национални портал докторских дисертација до 2014/2015), NaRDuS (National Repository of Dissertations in Serbia), DART-Europe (агрегатор европских дисертација), Europeana, The Internet Archive, Правно-информациони систем РС и демо верзија базе Paragraf Lex.

И у 2024. НББ ће бити претплаћена на Медијски архив Ебарт који представља највећи дигитални корпус медијског садржаја на савременом српском језику и од изузетног је значаја за библиотекарe, новинаре, истраживаче и студенте из различитих области друштвене хуманистике. Годишња претплата износи 39.000 рсд.

План НББ да корисницима омогући квалитетније коришћење електронских публикација у директној је зависности од простора, који треба да буде проширен и квалитетне опреме коју још немамо у потребном броју. Због тога НББ још увек нема услове да прерасте у информационо-реферални центар и центар за помоћ у образовању, а временом и у центар за образовање на даљину, тзв. електронско учење. Библиотека јесте прави центар јер свима под једнаким условима обезбеђује најјефтинији, најбржи и равноправан приступ информацијама и учењу на даљину.

Како би се суграђани боље информисали, НББ ажурира базу информација из локалне заједнице. По захтеву корисника раде се библиографије на теме из разних области културе, уметности и науке.

Услуге НББ ће у 2024. бити богатије благодарeћи реализацији досадашњих пројекта којима је набављена и инсталирана савремена опрема за развој техничке инфраструктуре за дислокацију, архивирање, обраду, претраживање, коришћење, заштиту и чување дигиталних или дигитализованих докумената и објеката, што је омогућило њихову глобалну видљивост, универзалну доступност и компатибилност са савременим уређајима, као и даљи развој, репрограмирање и уграђивање додатних апликација, у корак с развојем ИК окружења. С обзиром на то да континуирано радимо на обогаћивању фондова најразличитијим видовима културног и индустријског наслеђа, савременог стваралаштва, документарним, уметничким, научним радовима у различитим форматима и медијима, имамо задатак да зарад њиховог представљања јавности, једноставнијег препознавања, проналажења и коришћења редизајнирамо приступ, омогућимо прегледнији приказ дигиталних објеката са метаподацима и њихову претрагу. Намера нам је да савременом опремом, инфраструктуром и дизајном обезбедимо компатибилност постојећег садржаја са различитим платформама, развијемо пренос и структуру метаподатака, као и саму структуру сајтова у складу са важећим „Правилником о ближим условима за дигитализацију библиотечно-информационе грађе“, како бисмо дошли до нових корисника и будућих сарадника. Већој видљивости културне и јавне делатности доста ће допринети и опрема набављена посредством пројекта „Испољавање ....“

Након обезбеђивања сервера, умрежавања и аутоматског чувања дигиталних докумената у НББ створили су се технички услови за формирање и рад Окружног дата центра за општинске библиотеке у мрежи матичности НББ. План је да мотивишемо колеге, помогнемо при дигитализацији и обезбедимо дислокацију и чување дигитализоване грађе општинским библиотекама Доњег Милановца, Мајданпека, Кладова и Неготина. У првом кораку обезбедићемо им чување досадашње грађе у дигиталном формату на НАС уређају и хард дисковима НББ уз континуирану помоћ при дигитализацији, утврђивању приоритета и утврђивању стратегије дигитализације у општинским библиотекама. Организатори и реализатори овог посла су библиотекар Драган Стојменовић и програмер-инжењер кога НББ нема стално запосленог и неопходно је повећање масе за зараде како би се запослио са пуним радним временом (како и налаже „Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечно-информационе грађе“)

Сајт „дигитални завичај“ и даље ће се технички унапређивати и допуњавати новим дигитализованим садржајима.

И даље ће се реализовати програми у оквиру пројеката „Реанимација“ и „Дигитални грађанин“. Корисницима је олакшан приступ електронским изворима информација, аудио-визуелној, као и дигитализованој завичајној некњижној грађи, претраживање и коришћење тих извора и грађе, као и активно учешће у едукативним радионицама и програмима обуке за коришћење рачунара, интернета и разних сервиса, онлајн библиотечких каталога, дигиталних репозиторијума, појединих

софтвера и апликација у слободном приступу, у зависности од узраста, интересовања, потреба и знања појединачних или група корисника.

Квалитетном набавком, презентацијом књига и часописа из фондова, сарадњом са најразличитијим институцијама и организацијама из локалне средине, активним присуством на локалним медијима и на „интернет небу“ планирамо повећање броја корисника.

С обзиром на то да је НББ набавила степенишни гусеничар, поред сале за програме и читаонице дневне и недељне штампе које су и до сада биле доступне за оне који се крећу уз помоћ колица, сада су сва позајмна одељења доступна свим суграђанима. Како НББ има сарадњу са удружењима која окупљају особе са инвалидитетом, очекујемо да ће у наредној години наше услуге у већој мери користити и они.

У раду са корисницима поштоваће се утврђени стандарди који важе за јавне библиотеке, као и Правилник Народне библиотеке Бор о коришћењу библиотечке грађе.

ЈАВНА КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛАТНОСТ – У циљу подстицања, развоја и унапређења културних потреба и читалачких интересовања суграђана, нарочито младих и анимирања најшире јавности и посебних циљних група, НББ ће пратити актуелне токове културе и образовања и издавачку продукцију у 2022, 2023. и 2024. години. Организоваће своје традиционалне активности, представљања књига и часописа и књижевна дружења, предавања и трибине, изложбе и друге културноуметничке програме, издавачку делатност, едукативни филмски програм...

У складу са могућностима током 2024. посебним активностима планирамо обележавање значајних јубилеја у нашој и светској култури: У складу са могућностима обележиће и 100 г. од рођења Мире Алечковић, 150 г. од рођења Јована Дучића и 200 г. од рођења Бранка Радичевића и С.М. Љубише.

Планиране су и традиционалне активности:

- Дан Народне библиотеке Бор – представљање књиге *Медијска писменост и критичко мишљење* др Виолете Кеџман, ауторке уџбеника и приручника за наставу српског језика и књижевности, медија и медијске писмености и сл., чланице или консултанткиње националних тела која се баве образовним политикама у Србији, добитнице Светосавске награде за укупан допринос образовању у Републици Србији

- Национални дан књиге (28. фебруар када је 1832. у Београду основана Народна библиотека Србије) – расписивање конкурса за ученике виших разреда ОШ поводом 100 година од рођења Мире Алечковић, 150 година од рођења Јована Дучића и 200 година од рођења Бранка Радичевића и С. М. Љубише, писаца заступљених у обавезној школској лектури, за представљање стваралаштва ових аутора и ауторки у различитим медијима и форматима. Конкурс ће бити расписан у фебруару, с роком доставе радова у папирном или електронском облику до 15. маја. Задатак учесника биће да индивидуално или групно представе једно књижевно дело наведених писаца и списатељице на било који начин, у било којем облику и путем било којег канала, тј. да на основу њега / инспирисани њиме начине свој рад. Током фебруара би се пропозиције конкурса и предлози могућих облика представљања (од састава, цртежа, фотографија, преко зидних новина, скеча, видеа, до тик-тока), као и библиотечка грађа и други извори који могу бити корисни и занимљиви, презентовали по школама, а затим, детаљније, на радионици у библиотеци намењеној ученицима који се заинтересују да се укључе. У оквиру Дана књиге, почетком јуна, била би изложба ликовних радова, јавно читање литерарних радова и пројекција, емитовање или сценско извођење радова у другим медијима, као и јавна додела награда за најбоља индивидуална и групна остварења

Поводом 100 година од првог Манифеста надреализма, с којим званично почиње авангардни покрет од изузетног значаја за развој српске књижевности и уметности, а који због Вана Бора има и завичајни значај, конкурс за видео-радове средњошколаца на тему надреализма у књижевности и уметностима: задатак ученика биће да петоминутним видеом представе једно књижевно или ликовно дело Вана Бора у контексту европског и српског надреализма. Рок за доставу радова биће 15. мај. У оквиру Дана књига биће јавна пројекција свих радова и додела награда жирија и публике

- Дани поезије – „Мартенице“ – поводом Дана жена и Светског дана поезије (последња недеља марта) поетски перформанси трију савремених песникиња (Јасна Кинђић, Марија Драганић, Маја Солар)

- Светски дан књиге за децу (2. април) и Светски дан књиге и ауторских права (23. април) – 2 књиж. програма – писци за децу (Милутин Ђуричковић, Јовица Ђурђић или Соња Ђирић)

- Дани књиге (мај-јун) – Зоран Пеневски, награђивани писац за децу и одрасле, стрип-сценариста награђиваних стрипова и графичких новела, аутор фантастичног серијала за децу Океан од папира,

романа о Ксенији Атанасијевић, првој српској филозофкињи итд. – 2 програма (за ученике виших разреда основне школе и за одрасле); др Каја Дамјановић, проф. когнитивне психологије, ауторка књиге *Шта пије крава*; Борис Станић, цртач и сценариста стрипова, аутор аутобиографског стрипа *Ја, пацов*; Драгана Младеновић, награђивана песникиња, ауторка књиге за децу *Кад ствари пољуде* и других – 2 програма (за ученике нижих разреда основне школе и за одрасле); Немања Николић, уметник који се у својим мултимедијалним радовима служи књигом као подлогом за слику и анимацију; пројекција видео-радова насталих на основу слика на књигама и разговор о књизи као материјалу за визуелно и мултимедијално стваралаштво.

- Изложбе у оквиру пројекта *Дигитализација некњижне грађе...*
- Дечја недеља (прва недеља октобра) – 1 књиж. вече – писац за децу
- Месец књиге (октобар-новембар) – 1 књиж. вече
- Вече читалаца (новембар) – 1 књиж. вече и предавање
- Дан библиотекара Србије (14. децембар).

У оквиру Дана књиге и Месеца књиге планиран је и програм „Ради(ли)књижевност“: истраживачко-едукативни програм: радничка књижевност у Бору некада и сада, представе о рад(ник)у у књижевности, књижевност као рад, рад на књижевности: прикупљање и публикување (у Бележници и на Дигиталном завичају) раније необјављиване фолклорне и ауторске грађе, радионице везане за локалну радничку поезију објављивану у *Колективу* и другим локалним информативним или фабричким гласилима, интерпретативни текстови и видео-есеји везани за мотив рада у различитим књижевним жанровима и историјски променљиве представе о рад(ник)у у књижевним делима насталим у различитим епохама. Програм ће обухватити: радионицу Место песника у радничком строју Маше Сеничић (септембар), чији ће резултати бити објављени у *Бележници*; представљање књиге *На линији: фабричке цедуље* Жозефа Понтиса (октобар; гост: Горан Костровић, песник и преводилац); трибину с локалним књижевним ствараоцима (у оквиру Дана књиге) на основу које ће се монтирати видео-материјал за канал НББ на Јутјубу (за Дан библиотекара), док ће сирови снимак остати као сведочанство усмене историје; конкурс за необјављено и савремено радничко књижевно стваралаштво у Бору, на основу којег ће се приредити избор за објављивање у *Бележници*.

Укупно за књижевна представљања, радионице и предавања 900.000 рсд.

У циљу афирмације читања деце и младих, и то читања као забавне и интелектуалне делатности, као сложеног и узбудљивог рецепцијско-стваралачког процеса током којег дете развија своје аналитичке и критичке способности и даље ће се одвијати разноврсни забавно-образовни програми. У сарадњи са школама биће организоване презентације фондова Библиотеке, јавни часови активне наставе, сусрети литерарних секција и креативне радионице. У складу са препоруком Министарства културе и информисања и Министарства просвете која за свој циљ има развој културних потреба и навика деце и младих и повећање броја посетилаца школског узраста локацијама културног наслеђа и културним садржајима, школе су обавештене о радионицама које организује Народна библиотека Бор а које могу бити занимљиве и корисне и ученицима и њиховим професорима.

Као и претходних година, организоваће се сусрети драмских дружина борских предшколаца и основаца. За децу из вртића планиран је програм *Жарка причу прича* (представљање најлепших сликовнице које за тему имају другарство, толеранцију, бонтон, екологију...) као и теме по договору. За ученике млађег основношколског узраста: *Стилске игре, Мој друг врабац, Лисица и гавран, Вуче, вуче..., Волим животиње, Читамо за планету земљу, Бајке, Андерсен, Алиса*. За ученика старијег основношколског узраста: *Волим животиње, Шекспир, Читамо за планету земљу, Професионална орјентација, Књига и филм, Лезичка култура (систематизација градива из књижевности)*

Током године осмишљавају се образовне и креативне радионице у складу са образовним јединицама у школском програму, у зависности од интересовања предшколаца и основаца и на основу избора самих библиотекара дечјег одељења и наставља се сарадња са наставницима и ученицима који учествују у такмичењу „Читалићи“ припремом литературе и радионица на дечјем одељењу.

Са средњошколцима планирана је акција „Читајмо старијима“ који би једном недељно – уторком поподне – у сали библиотеке читали одабрана књижевна и публицистичка дела заинтересованим старијим суграђанима који због проблема с очима и видом више не могу да читају, док су им асистивне технологије недоступне или непознате.

ИЗДАВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ у 2024. чини штампање часописа *БЕЛЕЖНИЦА*. За наручене текстове опредељено је 54.000. штампа се у тиражу 200, и за ову намену опредељено је 200.000 рсд.

У току године биће приређена и монографија села Кривељ чији је уредник Драган Стојменовић, виши дипломирани библиотекар НББ. Књига ће представљати зборник стручних текстова из различитих научних дисциплина (геолошки и хидрографски приказ села Кривељ, природно окружење, измештање водотокова и индустријско загађивање река; археолошка налазишта у атару села Кривељ; топонимика села Кривељ из топонимике Црноречја Јакше Динића; историографски приказ села до 1941, привредна и друштвена делатност; Кривељ у Другом св. Рату; историографски приказ села од 1947, послератна спортска, ловачка и културно уметничка друштва, задруга, здравствена култура; црква у Кривељу, споменичко наслеђе Кривеља и старо кривељско гробље; заштита и измештање народног градитељства у Кривељу код Бора; традиционална култура: обичаји годишњег и животног циклуса Кривеља, материјално и нематеријално наслеђе, петрекатуре у Кривељу; значајне завичајне личности, попис продичних презимена и геналогичке истакнутих породица; површински копови Кривељ, Церово 1 и 2, флотација и каменолом: утицај индустријске производње, обим експлоатације и утицај рударења на природно окружење; регулациони планови и просторни планови од почетка експлоатације 1977. до данас; експропријација земљишта - између отпора и нужности пресељавања). За научне текстове на ове теме, који ће чинити публикацију, опредељено је 594.000 динара. За рецензије које раде чланови научне редакције, за лектуру и коректуру текста, за превод резимеа на енглески и његову лектуру и коректуру опредељено је 331.200. За штампу ове публикације у тиражу 500 (280 страна, 30 стр. табле у колору, А4, 90 гр офсетни папир; корице картон 300 гр мат пластификација) опредељено је 350.000 рсд.

МАТИЧНЕ ФУНКЦИЈЕ – Решењем министра културе о одређивању библиотека које обављају матичне функције (*Службени гласник РС бр.122/12*), НББ је поверено да обавља матичне функције за библиотеке у Борском округу (територија општине Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек).

Мрежу библиотека на подручју Борског округа чине 54 библиотеке: 15 јавних (4 општинске, 9 стационарних огранака, 1 библиобус и 1 месна библиотека), 36 школских и 3 специјалне.

Поверени послови из матичне надлежности односе се на обављање надзора над стручним радом и континуирано праћење услова рада јавних, школских и специјалних библиотека на подручју матичности, старање о унапређењу делатности и стручном усавршавању кадрова, подстицање и координирање активности значајних за рад и развој библиотечко-информационе делатности и осавремењавање пословања библиотека.

Матична служба НББ у оквиру својих законских надлежности у 2024. години планира следеће активности:

- Вођење регистра библиотека и других евалуационих евиденција (ажурирање података за већ регистроване библиотеке; помоћ у вези са евентуалном регистрацијом библиотека које имају услов упис у Централни регистар библиотека Републике Србије (прикупљање документације и упознавање са прописима који се односе на регистровање библиотека).

- Праћење рада библиотека надзор над стручним радом библиотека (прикупљања статистичких података о раду библиотека; израда анализа показатеља постигнутих резултата у односу на важеће Стандарде ((*Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности (Сл. гласник РС бр. 39/13)*)).

- Надзор над стручним радом библиотека (Надзор се планира непосредним увидом у стручни рад укупно 23 библиотеке на територији града Бора и у општини Неготин: 4 у јавним библиотекама, 4 у средњим школама и 15 у основним школама).

У Бору предмет надзора биће библиотеке у Техничкој школи Бор, Економско-трговинској школи Бор, Гимназији „Бора Станковић“ Бор, Машинско-електротехничкој школи Бор, ОШ „Свети Сава“ Бор, ОШ „Вук Караџић“ Бор, ОШ „Душан Радовић“ Бор, ОШ „3. октобар“ Бор, ОШ „Бранко Радичевић“ Бор, ОШ „Петар Радовановић“ Злот, ОШ „Станоје Миљковић“ Брестовац, ОШ „Ђура Јакшић“ Кривељ.

У општини Неготин предмет надзора биће библиотеке у ОШ „Хајдук Вељко“ Штубик, ОШ „Јован Јовановић Змај“ Јабуковац, ОШ „Бранислав Нушић“ Уровица, ОШ „Павле Илић-Вељко“ Душановац, ОШ „Момчило Рајковић“ Рајац, ОШ „Стеван Мокрањац“ Кобишница, ОШ „Павле Илић-Вељко“ Прахово и огранци НБ „Доситеј Новаковић“ у Јабуковцу, Кобишници, Прахову и Штубику.

У набројаним библиотекама у којима је планиран надзор у 2024. години, претходни надзор је обављен 2022. године.

- Пружање стручне помоћи и инструктивни рад са запосленима (стручно-саветодавна помоћ пружаће се у складу са исказаним потребама и на начин како изискују околности у датом тренутку: телефонски, електронском поштом, на лицу места или путем организованих консултативних састанака; пратиће се стања кадровских ресурса у библиотекама, пријем или природни одлив

запослених, стицање услова за полагање стручног испита и добијања вишег стручног звања; редовно ће се пратити и дистрибуирати обавештења о стручним скуповима и семинарима библиотекама са подручја матичности).

- У складу са финансијским могућностима у Народној библиотеци Бор планира се у 2024. години реализација најмање два стручна, акредитована семинара за библиотекаре Борског округа.

За ове намене планирамо суфинансирање МКИРС у износу 450.000.

ЗАШТИТА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ: Репарација оштећених књига обављаће се, као и до сада, у борским штампаријама. Наставиће се и посао дигитализовања као облик заштите и презентације некњижне грађе.

Квалитет заштите је већи после уградње система за видео надзор и алармног система, и додатно је осигуран заменом дотрајалог система за дојаву пожара савременим. Обављаће се и редовна контрола и сервисирање противпожарних апарата.

5. КАДРОВИ

Народна библиотека Бор има **алармантан мањак запослених** који прети да угрози редовно функционисање.

Крајем 2023. отишла су у пензију 2 виша књижничара (6. степен стручности) и планира се њихова замена радницима 7. степена, који су тренутно ангажовани на пп-уговору, за шта би требало да је обезбеђена маса за зараде.

У 2024. НББ је ушла са 18 радника запослених на неодређено и 3 радника на уговору о повремено-привременим пословима.

У библиотечко-информационој делатности ради 14 библиотечких радника (+ 1 директор) сви на неодређено време. Библиотечко-информациону делатност у граду, одласком две више књижничарке у пензију, реализује 12 запослених, што рад у две смене чини готово немогућим. Програмер који је силом прилика ангажован на пп-пословима, поред свог посла ради и као библиотекар у једној смени на информативном одељењу. Библиотекар приправник (без положеног стручног испита), такође на пп-уговору, ради стручни библиотекарски посао на позајмном одељењу за одрасле. Два књижничара одржавају рад четири сеоска огранка. Све ово онемогућава квалитетан и потпуно посвећен рад.

Образовна структура: **1 доктор филолошких наука** у звању библиотекара саветника; **5 (+ 1 директор) са високом стручном спремом** – звање виши дипломирани библиотекар, **2 са вишом стручном спремом** – звање виши књижничар, **6 са средњом стручном спремом** (2 самостална књижничара и 4 књижничара). Са високом стручном спремом на стручним пословима раде и 2 запослена на пп-уговору. У општој служби је 1 са са високом стручном спремом – дипломирани економиста и **2 са основном школом** (хигијеничарке) на неодређено време и 1 обрачунски радник на пп-уговору.

Реална потреба за кадровима

Радећи у две смене, библиотека у граду, са 12 запослених на библиотечким пословима, више нема по једног стручног радника за свако одељење у једној смени. Решењем одобрена средства за зараде у 2024. требало би да омогуће да троје радника који су на пп-уговору (један у делатности, један програмер и један обрачунски радник) добију статус запослених.

Библиотечко-информационој делатности неопходан је програмер-инжењер чије је радно место систематизовано још 2021. и с обзиром на опсег посла он никако не би требало да мења вишег књижничара који је отишао у пензију (што је тренутно решење). Због тога је неопходно повећање масе за још једног радника 7. степена који би надоместио недостајућег на Информативном одељењу.

Проблем недостајућег кадра ће се додатно актуелизовати у току 2024. године када одлази у пензију један виши дипломирани библиотекар, те је неопходна адекватна замена радником 7. степена стручности.

Два књижничара раде у четири сеоска огранка што отежава квалитетан и потпуно посвећен рад. Књижничар који ради у Доњој Белој Реци и Кривељу одлази у пензију 2025. Уколико се за њега не буде омогућила замена, ова два огранка ће морати да се затворе.

Дакле, мимо просте замене за одлазеће раднике, постоји и реална потреба за два млада библиотекара 7. степена (филолошки/филозофски факултет) и правником јер је НББ једна од ретких матичних библиотека у Србији која га још увек нема, а одговорна је за стручни рад 54 библиотеке у округу и праћење и поштовање законских одредби. Библиотеци недостају и референт општих послова (служба рачуноводства има целог једног запосленог) и мајстор, који би обављао различите водоводне, столарске и електро послове, а по добијању аутомобила био би и возач.

Кадровска структура по усвојеној систематизацији

Народна библиотека Бор има систематизовано радно место директора и 21 извршилачко радно место.

Укупно 21: Стручни послови: 17 + Пратећи и помоћно-технички послови: 4

Стручна спрема (укупно): VII степен – 9; VI степен - 4; IV степен - 6; I степен – 2.

Стручни послови: (всс) дипломирани библиотекар 7;
(вшс) виши књижничар 4;
(ссс) књижничар 6

Пратећи и помоћно-технички послови: (всс) финансијско-рачуноводствени послови 1;
(всс) послови информационих система и технологија 1;
(нкв) остали послови подршке – чистачица, послови курира 2

6. ПЛАНИРАНИ УКУПНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ ЗА 2024.

УКУПНО ПЛАНИРАНИ ПРИХОДИ: 43.878.678,00 дин.

Расходи ће бити у оквиру планираних средстава.

У Бору, 9.1.2024.

Председница Управног одбора Народне библиотеке Бор

Nada Guduric

Нада Гудурић